

Iskolai ünnepek másként

Mottóként

„A művészet nem az, hogy tudunk-e rendezni egy ünnepet, hanem az, hogy találunk-e olyanokat, akik örülnek neki.” (Friedrich Nietzsche)

Jelen tanulmányunkkal kívánunk Huszár Zoltán kollégánknak boldog születésnapot, és emlékezünk azokra a közös programjainkra, útjainkra, melyek során alkalmunk és szerencsénk volt együtt időt eltölteni.

Kedves Zoli, Isten éltesen sokáig!

Előszó

A történelmi emléknapiak és a hozzájuk kapcsolódó ünnepségek az emlékezés kultúrájának részét képezik, és olyan folyamatok jellemzik, mint a tipikus nyelvhasználat a beszédekben¹ az egyes ünnepségeken megismételt dalok, eszközök bevonása, mint például koszorúk, zászlók stb. Az ünnepségen való részvétel szintén a szocializáció egyik formája, különösen akkor, ha az iskolában zajlik, és a tanárok a gyerekekkel közösen tervezik, szervezik és bonyolítják le. A szocialista Magyarországon az iskolai ünnepélyeknek szimbolizálniuk kellett a magyar nép egységét és összetartozását a Magyar Szocialista Párt vezetése alatt. Ezt a célt szolgálták az egyes szimbólumok, mint például talán a legszembeűnőbb módon a piros nyakkendő az úttörők és a kék nyakkendő a kisdobosok számára. Az ünnepségek egységes forgatókönyvet követtek, kevés teret hagytak a kreativitásra a szervezésben és a programban egyaránt.

A rendszerváltást követően változtak az iskolai ünnepek is. A pedagógia és a gyermekpszichológia területén végzett új kutatási eredmények, valamint a tantárgyak didaktikájának változásai nyomán indult el egy új folyamat azért, hogy az iskolai ünnepek nemzeti emléknappokká válhassanak. Két alkalommal, március 15-én és október 23-án kötelezően megemlékeznek az iskolák diákjai alkalomhoz kötődő műsorral iskolai keretben.

Az alábbiakban először az emléknapiokról beszélünk, mint a politikai kultúra részéről, majd áttekintjük azokat a szempontokat, amelyek az iskolai ünnepélyekhez kapcsolódnak, végül javaslatot teszünk modern technikai eszközök alkalmazására az élményszerű ünneplés céljából.

1. A nemzeti emlékezés ünnepei, mint a politikai kultúra része

Az emberek igyekeznek feldolgozni a maguk módján azokat az eseményeket, amelyek őket, a családjukat, a szüleiket, nagyszüleiket érintették, amelyek emlékezetükbe vésődtek. Ugyanahhoz az eseményhez különféle emlékek fűződhetnek, lehetnek ezek egyéni, családi, helyiek stb. Természetesen felmerül a kérdés, hogy mely emlékeket szeretnénk megőrizni és átadni a következő generációnak? Bár egy-egy emlék létezik az emberi emlékezetben, azonban az egyes társadalmi formációk döntenek arról, hogy melyik történelmi eseményről emlékezünk és milyen formában². Ez az emlékezés-kultúra határozza meg, hogy mely események és szimbólumok vagy példaképek lehetnek pozitívak és identitást teremtők, valamint egységalkotók az adott társadalom keretén belül. A demokratikus emlékezési kultúrát több perspektíva és tudományosan megalapozott, objektív szemlélet jellemzi. Az ünnepségek ennek a szimbólum- és emlékezetkultúrának a részét képezik, és kapcsolatot jelentenek a múlt és a jelen között, továbbá megjelenítik az állami ideológiát a szűkebb kereteken belül, mint például a családban, intézményben vagy a helyi közösségekben. Míg az első

¹ részletesebben H. Prikler-Huszár, megjelenés alatt

² Burke 1997.

ünneplések családi körben történnek (karácsony, születésnap, húsvét stb.), addig a nemzeti ünnepek a gyermekek életkorának növekedésével jelennek meg.

A gyermekek, de gyakran a felnőttek is, a múlt eseményeinek nagy részét nem tudják saját személyes tapasztalataik alapján felidézni: a tudás és a benyomások másodlagos forrásokból származnak, történelmi leírásokból, esetleg kortárs forrásokból, vagy gyermekek esetében felnőttektől, családtagoktól, ismerősöktől, rokonoktól és tanároktól. Ezekkel az emberekkel ünnepelnek, és megtanulják, hogy a felnőttek hogyan viselkednek, milyen kultúrával rendelkeznek, és milyen példát mutatnak nekik, és mivel a gyermek nem képes nem utánozni, a megélt események iránymutatóak a jövőre vonatkozóan³. A közgondolkodás szintjén feldolgozatlan eseményekhez alig feldolgozott kollektív élmények (háborús események, munkaszolgálat, deportálások, munka- és haláltáborok, német és szovjet megszállás, hadifogság, kényszermunka, áttelepítés, kitelepítés, kuláküldözés, menekülések, lakosságcsere) és kevésbé tisztázott felelőségek kapcsolódnak. Mivel a nemzettudatot veszteségek, kollektív sérelmek, emigrációs hullámok, és frusztrációk terhelték, így a kollektív élmények megítélésében máig nem alakultak ki olyan történelmi evidenciák, amelyek a köznapi történelmi tudat számára is megbízható kiinduló alapot nyújtanának, és amelyek alapját képezhetnék a nemzetről való közös gondolkodásnak⁴.

Igy különösen fontos a történelem tárgy oktatásán kívül, azon túlmenően más tárgyakon átívelően, az onnan szerzett ismereteket is bevonva az adott ünnephez fűződő személyes kapcsolat kiépítése. Ami múlik tudásunkon, érzelmeinken, érettségünkön és értékrendszerünkön, ezek függvényében fejlődik, és végül ezek a felismerések döntenek arról, hogy az egyes konkrét ünnepek milyen jelentőséget közvetítenek egyes személyeknek, milyen módon ábrázolja, hogyan rekonstruálja, ko-konstruálja saját magának az adott történelmi eseményt. Ebben az értelemben az ünnepelés általában a szocializáció egy aktusa, amely a családban kezdődik, majd folytatódik az óvodában és az iskolában immár más keretek között. Új tapasztalatokat szerzünk arról, hogyan ünnepelünk egy közösségben. Az értékrend, az életről alkotott felfogás és az életforma, a csoporton belüli kommunikáció, az öltözködési rend, a nyelvhasználat és a társadalmi viselkedésformák, amelyekkel a csoportban zajló interakciók során találkozunk, olyan jelentést nyernek, amelyek jelzik egy-egy csoport határait, a csoporttagságot és a szerepeket, mert ezek a közös események elősegítik a csoport identitásának kialakulását és erősítik a csoport kohézióját⁵.

A nyelvi (többek között versek, dalok, beszéd) és a nem nyelvi vagy vizuális jelek (pl. ruházat, szimbólumok, a testtartás, az arckifejezés, a gesztusok) az ünnepély alatt olyan képet alkotnak, amely hatással van a jelenlévőkre, kommunikációs ajánlatot közvetít. Az, hogy ez a kommunikáció sikeres-e, számos tényezőtől függ⁶, így például a külső körülményektől, mint pl. hely, időpont, tárgyak, az ünnepelés jellegét hangsúlyozó szimbólumok, ruhák, amelyeket a gyermekeknek viselniük kell. A légkör szintén nagy szerepet játszik, mint például hosszú ideig kell állni és csendben lenni, hogy a szerepeket szétosztották-e a gyerekek között, volt-e választási lehetőségük. Mindez érinti a cselekményt és a tartalmat előkészítő és megvalósító diákokat és felnőtteket, és erősen befolyásolja azt, hogy az ünnepély üzenete eléri-e a gyermekeket. A legtöbb esetben jól előkészített, begyakorolt, tudatosan irányított cselekményekről beszélünk. Általában a programfolyamat gondosan előre megtervezte a tanár, és cél általában, hogy improvizáció, változtatás nélkül követni lehessen a forgatókönyvet. A konkrét tevékenységek mellett, mint például mozgás a színpadon vagy a teremben, vannak olyan nem verbális tevékenységek is, amelyek csak részben tervezhetők (pl. arckifejezések vagy gesztusok), részben nem (pl. mosoly, krákogás, köhögés). A szimbolikus akciók, a rituálék minden ünnepen megjelennek, és kiemelkedő szerepet játszanak, ami jelentheti az ünnepelés végét vagy tetőpontját, mint például egy zászló felvonása vagy egy szimbolikus tárgy ünnepélyes hordozása és elhelyezése, például az 1848. márciusi forradalom kitöréséhez kapcsolódóan a nyolc pontot tartalmazó szöveg felmutatása, vetítése, elhelyezése. Ezekről a tevékenységektől azt várjuk, és ez már a tervezésnél megjelenik célkitűzésként, hogy ünnepélyes, patetikus, megható stb. hatással legyenek a részt vevőkre. A vizuális és taktilis, a kinetikus csatornák mellett az auditív csatorna is szerepet játszik. A fellépő személyek nyelvi

---

³ Steiner 1907.

⁴ Szabó 2017.

⁵ Beke 2003.

⁶ Einecke 1995.

---

cselekményeinek - legyen szó éneklésről, költészetéről vagy prózáról - meg kell felelniük a hallgatóság ismeretszintjének, hogy képesek legyenek megérteni az elküldött üzenetet. A beszélgetés szervezése, például a beszédhez való jog, a szünetek és a verbális cselekedetek cseréje a gyermekek érdeklődésének fenntartását szolgálják. A nyelvi rituálék a programban vagy a programvezetésben segítik a gyermekeket a tartalom követésében, jelölhetik a program kezdetét, a végét, vagy a téma változását. Ugyanakkor annak a lehetőségét is magukban hordozzák, hogy a gyermekeket untatják, ha túl hosszúra sikerülnek. Az iskolai ünnepélyek címzettei a gyerekek, tehát nekik kell megfelelniük, életkorukhoz köthető sajátosságok figyelembe vételével kell megtervezni a jeleneteket, a cselekményt és a tartalmat.

A diákok számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy saját véleményüket megformálhassák, ellentmondások megjelenhessenek, továbbá hogy a program ösztönözze őket a kreatív és kritikus gondolkodásra. A tanulók, mint egy közösség tagjai, részt vesznek az ünnepelés rituáléjában, hogy pozitívnak tartják-e ezt, az a program üzenetétől és kommunikációjától, a dramaturgiától, az esztétikai élményektől és természetesen a programban résztvevők szerepétől függ. A nemzeti ünnepek megünnepelése közelebb hozza a gyerekeket a történelemhez, felébreszti az eredeti történelmi eseményeket és közelíti a mához, ezáltal tudnak a gyerekek kapcsolatot kiépíteni a történelmi eseményhez⁷. Az ünnepség elősegíti az események bemutatását az osztálytermi folyamaton kívüli eszközökkel, ha a program a gyermekek életkorát figyelembe véve, annak megfelelő pedagógiai, pszichológiai és művészeti alapokon nyugszik.

2. Emlékezés az iskolai ünnepélyekben

A különböző politikai rendszerek döntenek arról, hogy a múlt eseményei közül, melyek közvetítik az ő szempontjaik alapján a polgároknak a „helyes” gondolatokat és emlékeket, ennek következtében a rendszerek váltása ünnepek váltását is generálja. Magyarországon 1989 őszét megelőzően többek között március 21-e, április 4-e és november 7-e tartoztak az állami ünnepek közé, azonban 1990 után ezeket már nem ünnepeljük, viszont október 23-át bevezették nemzeti ünnepként⁸. 1989 után megerősödtek a demokratikus, antikommunista hagyományok, míg 1989 előtt a Szovjetunióval fennálló kapcsolatot, az antifasizmust és a kommunizmust hangsúlyozták.

Az Emberi Erőforrás Minisztériumnak az iskolai és óvodai év ünnepeléséről és a megemlékezésről szóló, 2012-es rendelete⁹ jelenleg a következő emléknapokat adja meg: „A magyar nemzet szabadságharcjai, a mártírjaink emléke a magyar nemzet múltjából (október 6. aradi vértanúk napja), a kommunista és más diktatúrák áldozatainak napja (február 25), a holokauszt (április 16), a nemzeti összetartozás napja (június 4.) Ez utóbbi ünnepünkről 2010. május 31-e óta emlékezünk meg, mint a magyar nyelv és kultúra összetartó erejéről¹⁰. Ezeket a napokat a gyerekek az iskolában vagy az óvodában töltik, és az eseményekre jellemző tárgyakkal, a faliújságon rajzokkal vagy újságcikkkel, esetleg egy emléksarokban gyertyagyújtással, talán egy rövid programmal emlékeznek meg. A nemzeti ünnepek napján március 15-én és október 23-án a gyerekek otthon vannak szüleikkel, munkaszüneti nap mindkettő ünnep, de egy-két nappal korábban az intézményben megemlékeznek az eseményekről. A két nemzeti ünnepet előadással, iskolai programmal jelenítik meg. 1848. március 15-ét már az óvodában ünneplik, ez az ünnep jelenik meg a gyermekek életében a legkorábban, ez az, amelyet folyamatosan és régóta ünnepelnek. Az 1848-os ünnepség erős magyar nemzeti érzetet fejezett/fejez ki, ami lehetőséget teremtett a szocializmus rendszerében az aktuális rezsime elleni tiltakozásra¹¹. Az óvodában az ünnepségek nemzeti szimbólumok készítéséből állnak, mint például a nemzeti zászló, kokárda vagy csákó és egy sétából egy emlékműhöz, amit hagyományosan a saját készítésű zászlókkal díszítenek. Az iskolás gyerekek egy ünnepélyesen dekorált iskolaépületben, ünnepi ruhába öltözve vesznek részt egy közös programon, amelyben gyerekek az adott korszakból származó verseket mondanak vagy az 1848. március 15-i nap eseményeit rövid játék formájában összegzik, olyan dalokkal színesítve, amelyek a korhoz és

---

⁷ Beke 2003.

⁸ Barna 2018.

⁹ 20/2012 VIII.31. <https://net.jogtar.hu>

¹⁰ Huszár 2013.

¹¹ Huszár 2016.

---

eseményekhez köthetőek. Megfigyelésünk szerint Magyarországon az 1848/49-es forradalom és szabadságharc jobban belesimult az iskolai ünnepnapokba, ünneplése azonban nélkülözi az interaktív jelleget. 2010-ben a 7. osztályos tanulók körében végzett felmérés szerint október 23-áról a kérdőívet kitöltő 21 gyerekből egyetlen egy sem tudta pontosan, hogy mit ünnepelnek a magyarok ez alkalommal. Ennek több oka is lehet persze, egyfelől ez a 'legfiatalabb' ünnep, másfelől pedig történelemből csak a nyolcadik évfolyamon találkozhatnak vele, ha említésre kerül egyáltalán.¹² Érdeemes a kapott, megfigyelt eredmények tükrében újra gondolni az ünneplés megjelenítésének formáit, továbbá a bennük rejlő lehetőségeket is. Hiszen egy jól szervezett, a tanulókat aktívan az eseményekbe bevonni képes forgatókönyvvel, akár olyan történelmi ismereteket is nyújthatunk, amelyek a tárgy anyagára előre felkészíthetnek, a diákok már ismerősként találkozhatnak az új történelmi eseménnyel a tanórán.

3. Javaslatok az élményközpontú ünnepekre

3.1 Projektalapú megközelítéssel

Ha a felnőttek azt akarják, hogy a gyerekek elfogadják ünneplési kultúrájukat, be kell vonniuk őket, és ezt a kultúrát saját kultúrájukként kell elfogadniuk. Ami akkor érhető el, ha a tanulók aktívan és mélyen foglalkoznak a történelmi eseménnyel, ha semmit sem kapnak készen, de alakíthatnak, reprodukálhatnak és továbbadhatnak. Manapság hangsúlyozzuk a gyerekek a kultúra formálásában jelentkező önállóságát életkori jellemzőiknek megfelelően. Egy nevelő, esetleg a helyi múzeum, történelmi egyesület stb. egy munkatársa mesélhet az eseményekről a gyermekek érdeklődésének és ismereteinek megfelelően. Az idősebb gyermekek aktiválhatóak az ünnepség megtervezésében és megszervezésében. Saját családjukban kutathatnak arról, hogy a déd/üknagyszülők miként élték meg ezt a korszakot, gyűjthetnek családi forrásokat (fényképeket, leveleket, dokumentumokat, tárgyakat stb.), és alkothatnak ezek alapján egy történetet.

A művészet, az irodalom és a zene jól kombinálhatóak egymással, így a történelem összetettebb és érdekesebb módon bevezethető a gyermekek számára. A történelem, a politológia elsősorban a politikai, jogi szempontokkal foglalkozik és elsősorban a domináns csoport szempontjából. Cserében az irodalom lehetővé teszi a személyes tapasztalatok, élmények feldolgozását, amelyek a történelmi ismeretek egészébe sorolhatók. Ez átfogó képet ad a gyerekeknek mind az egyén, mind a csoport szintjén, és az így kapott összkép gondolkodásra, elgondolkodásra ösztönzi őket, annak az átgondolására, hogy milyen ismereteket kaptak eddig, és ezek hogyan alkotnak egy egészet. Az idősebb tanulók számára is fontosak azok a tartalmak, amelyek az egymásra épülnek, tantárgyakon átívelnek, így az kor és az esemény plasztikusabban ábrázolható, és pozitív hatást. A történet érdekesebb, ha a kortársak szempontjából történik, és az ő sorsukat mondja el. Új perspektívaként a korábban marginalizált csoportok is fókuszba kerülhetnek, mint pl. gyermekek, kisebbségek vagy nők sorsa kerül a középpontba.

Természetesen meglátogathatnak egy múzeumot is, a megemlékezést ott megszervezve, de sokkal izgalmasabb lehet egy saját projektet a lakóhelyen kitervelni és végrehajtani. Csak nyitott szemmel kell sétálni az utcákon, és a történelem ránk köszön pl. a korábbi bolttulajdonosok neve nyomán, a régi utcanevek kapcsán. Az levéltárakban érdekes leveleket vagy panaszokat lehet találni. A gyermekek feladata a múlt nyomainak keresése a saját településükön. Az információkat számok formájában lehet rögzíteni a várostérképen (például iskolák, üzletek), a kiválasztott személyiségek sorsát rögzíthetjük az imént említett technikai eszközökkel.

Bár az ünnepek tervezése és a megemlékezés szervezése intézményeként változó, sok iskolavezetés igyekszik méltó keretet adni. Erre példa a Heves megyei Verpelét város Arany János Általános Iskola és Reményi Ede Alapfokú Művészeti Iskola¹³ nemzeti ünnepekhez és emléknaphoz kapcsolódó, módszertanilag sokszínű, közösségteremtő igénnyel szervezett. Ebből látható, hogy a populista diktatúrák emléknapijai, így diktatúrák áldozatainak február 25-i, vagy a holokauszt áldozatainak április 16-i emléknapija közösségi szinten is megemlékezett esemény, városi ünnepély, tanítás nélküli munkanapi rendezvény, osztályfőnöki óra egyaránt szerepel a módszertani ötlettárban, de az Alfa- és Z-generáció preferenciáit figyelmen kívül hagyja.

---

¹² Vargáné 2010. 237.

¹³ http://verpeletamk.lapunk.hu/tarhely/verpeletamk/dokumentumok/unnepek_tablázat.pdf

---

3.2 IKT eszközökkel

Ha a gyerekek motivált részvétele a cél az ünnepek megélésében, átélésében, akkor érdemes ehhez az ő kommunikációs csatornáikat segítségül hívni. Egyes gyermekek nagyon jól kezelik a digitális média eszközöket, és a kép- és hanganyagokat össze tudják velük foglalni, pergőbbé tudják tenni effektek segítségével az egyébként nekik száraz anyagot. A mai általános iskolás gyermekek állandó "online jelenléte", valamint interakcióik rövid és kompakt üzenetcsereik, a vizuális tartalom és a hangulatjelek ésszerűen és kreatív módon felhasználhatók videó alapú képregények, videofilmek készítése formájában különféle alkalmazási segédeszközök, flash mob a közösségi hálózaton, költészet stb. formájában. Javaslatunk szerint videós képregény, videofilm készítése különféle applikációs támogatással az osztályfőnöki óra kereteit is kitágítja, a közösségi térben a diákok által előadott pedig flashmob élményszerűbbé teheti a megemlékezést. Jelen tanulmány szerzői szerint a fiatal generáció önazonosságának erősítését, kreativitását érdemes az érintettekre, vagyis a diákokra bízni.

Az 1956-os október 23-i magyar forradalom megemlékezéséhez inkább alkalmaznak módszertani újításokat. Az utóbbira jó példa az *5perc angol* című magyar internetes portál ötlete, hogy a gimnáziumi tanulók az általuk kedvelt és presztízs-értékben magas angolszász kultúrán keresztül is feldolgozzák¹⁴ a saját múltat. Az *5perc angol* vállalkozása tehát igen jelentős, az órai feldolgozásra, otthoni feladatra alkalmas osztályfőnöki óra keretén belül. Módszerük alapján a www.dailynewshungary.com magyarországi angol nyelvű portál cikkét interaktívan, kvizekkel, szótárral, nehézségi szint megjelölésével izgalmasan feldolgozva Facebook és Twitter posztolásra is lehetőséget adva, képes anyaggal új perspektívába helyezi a levert forradalmat, mely sikertelenségénél és az azt követő leszámolásnál fogva is nehéz testamentuma a magyarságnak. Vagyis sokfajta narratíva alkalmazható: magyar nyelvű feladat kiadása, a főszövegben egy jelenkori összefoglaló 2018-ból, középfokú (B2) szintű angol szöveggel, benne linkként egy rákattintható személyes történelmi élmény (oral history) teszi dinamikusabbá a befogadást. A szöveget archív fotók színesítik – a jelen cikk írói szerencsésnek tartották volna egy filmrészlet¹⁵ becsatolását is, mint mozgóképi inputot. Az angol nyelvű főszöveget végül tíz kérdést tartalmazó kvíz zárja, amely egyaránt méri a történelmi tudást és az angol nyelvi szintet. A megoldások követik a kvízt, majd ehhez csatlakozik egy angol-magyar szókinclista. Végül címkefelhő és az interaktivitást segítő „Tetszett a cikk? Oszd meg a barátaiddal” blokk következik, hét applikációs lehetőséggel. Facebook, Twitter, ShareThis, LinkedIn, Messenger, Google+ és E-mail megosztás szerepel az opciók között. A cikket közléstől a megtekintés idejéig eltelt 6 hónap alatt¹⁶ 3547-an lájkolták a honlap oldalán, 383-an lájkolták a Facebook-on. Negyedik módszertani elemként főszöveg, a linkelt átkattintás (személyes elbeszélés), az interaktív zárórész után az internetes oldalszerkesztés bevált módja következik, azaz képes cikkajánló, melyet nézetük szerint kiválóan alkalmas az adott oktatási anyag kiterjesztésére, összefüggésbe helyezésére akkor, ha az internetes szerkesztők figyelnek erre a lehetőségre. Ebben az esetben négy egyéb cikket ajánlanak fotókkal. A felső kettő az 1956-os forradalomhoz kapcsolódik: egy 15 éves lány történetének nyomába erednek, akinek a fényképe bejárta a világsajtót 1956-ban. A második cikk egy rövid angol összefoglalót közöl az ünnepről:

---

¹⁴ Dezsényi-Salánki 2018.

¹⁵ Az elmúlt évtizedekben több népszerű és igényesen feldolgozott film született, a kis- és nagyjátékfilmen át a kamaradarabig: Gothár Péter: *Megáll az idő* (1982), Bereményi Géza: *Eldorádó* (1988), Czigány Zoltán: *Ecseri tekercek* (2005), Goda Krisztina: *Szabadság, szerelem* (2006), Szász Attila: *A berni követ* (2014) és az elmúlt évek egyik legkiválóbbja, Lars Kraume: *Das schweigende Klassenzimmer* (2018) című filmdrámája.

¹⁶ 2018. 10. 23 és 2019. 03. 16. között.

Kapcsolódó anyagok

DEZSÉNYI I. - SALÁNKI Á. | 2016. OCT 22.

Heroes of 1956. The girl whose photo was on covers of newspapers all around the world

Egy 15 éves lány, akinek a fényképe bejárta a világsajtót 1956-ban. Ki is volt ő, és mi lett vele? Olvasd el ezt az izgalmas történetet!

TÖVÁBB

DEZSÉNYI I. - SALÁNKI Á. | 2016. OCT 23.

An October We Will Always Remember

Egy rövid összefoglaló angolul arról, hogy mit is ünneplünk október 23-án.

TÖVÁBB

1. kép: Az 5perc angol honlap cikkének 1956-hoz kapcsolódó anyagai¹⁷

A témához lazábban kapcsolódó történelmi emlékezettel kapcsolatos cikket ajánlanak az 1948/49-es forradalom és szabadságharc történetéről és egy interkulturális kitekintést a világ ünneplési szokásaira. Mindkét kapcsolódó cikk módszertani különlegessége, hogy letölthető hanganyagot is csatlakoztattak a történelmi témakörhöz.

4. Az új módszerek előnyei

A tanulók előkészületei és megosztott felelőssége révén kialakul egy összetartás a gyerekek között, jobban megismerik egymást, közösség alakulhat ki. A tartalom közös kiválasztása, előkészítése lehetővé teszi a folyamat áttekintését a gyerekek számára is, ami növeli a tanulók részvételi hajlandóságát az együttműködésre, valamint a demokratikusabb megközelítést a tanárok és a diákok között. A gyermekektől véleményt kérnek, kreatív módon fejezhetik ki magukat, az ilyen formán előkészített iskolai ünnepek hozzájárulhatnak a demokratikus neveléshez.

A gondolkodás formái közül az analitikus és a kritikus gondolkodás az autonóm személyiséggé való nevelés alapvető értékei közé tartoznak. Az iskolai ünnep előkészítő szakaszában a kritikus és kreatív gondolkodás egyensúlyban juthatnak érvényre. Ez a keretrendszer kiválóan alkalmas arra is, hogy a gyermekek információkat, statisztikákat és számokat stb. gyűjtsenek a történelmi eseményekről, megvizsgálják, kiértékeljék, értelmezzék, elemezzék azokat, levonják a következtetéseiket és ezek alapján saját véleményüket alátámasztják, a többiekkel ezt elfogadják vagy megtanulják udvarias formában elutasítani. A tanulók és a tanárok közötti találkozásoknak ez a tanórán kívüli formája megfelelő és kevésbé kötött keretet kínál a fenti készségek gyakorlására, mivel ezek önmaguktól nem fognak kialakulni. Ezen a ponton megjelennek az erkölcsi dimenziók is, mert ha objektíven és analitikusan az osztálytársaink számára egy anyagot állítunk össze, készítünk elő megbeszélésre, szembe kell nézniük a saját kliséinkkel és előítéleteinkkel, hogy megértsük őket és képesek legyenek ellensúlyozni őket. Erre a célra a következő módszereket lehet sikeresen alkalmazni:¹⁸

1. Projektmunka: a közös feladat az iskolai ünnepély előkészítése, a szükséges anyagokat a helyi múzeumból, levéltárból stb. gyűjthetik össze, egyénileg vagy partner- esetleg csoportmunkában, statisztikai, képi eszközökkel stb. a tanár támogatásával készítik el.

¹⁷ https://www.5percangol.hu/news_of_the_world/1956-revolution

¹⁸ United Nations Economic and Social Council, 2004 http://www.schule.at/dl/UNECE_ESD_Strategy.pdf.

-
2. Szerepjáték és dráma: Az esemény játszható például az akkori gyermekek szempontjából.
  3. Forгатókönyv: Mi lenne, ha kérdés, a gondolatoknak, a kreativitásnak az osztálytermen kívül, szárnyakat adhat, mi lenne ma, ha ez nem történt volna meg így?
  4. Esettanulmány: Egy személyt a központba helyeznek, és sorsa révén a nézők többet megtudnak a történelmi eseményekről.
  5. Gondolattérképek készítése: Az előkészítés során a történeti eseményeket logikusan ábrázolhatja ez a forma, így az előkészületek könnyebben áttekinthetők.

Összefoglalás és kitekintés

A demokratikus kultúra sok összetevője¹⁹ megjelenik a történelem órákon vagy más tantárgyak tanításában, de az ünnepségben vagy az ünnepi felkészülés során is. A gyermekek többek között megtapasztalják, hogy mennyire fontos az emberi élet, hogy olyan értékeket kell értékelni, mint például az emberi méltóság, az igazságosság vagy az egyenlőség a történetekben, versekben vagy a kortárs tanúk életében keresztül, akiknek nehéz sorsot kellett elviselniük. A pozitív hozzáállás, például a többnyelvűség iránti nyitottság, a kisebbségek, a kultúrák, a vallások és a világnézet is kialakulhat. Ha a gyermekeket valóban motiválhatjuk egy ünnepségen való részvételre, akkor olyan képességeiket fejleszti, mint a hatékonyság, az önálló tanulás, az analitikus és kritikus gondolkodás, valamint az együttműködés és a konfliktuskezelés a kommunikáció révén.

Az internetes feladatok lehetőséget nyújtanak az élményközpontúbb órai feldolgozásra, mivel széles spektrumú szövegekészletet és sokszínű információs és kommunikációs technológiát használnak, különösen, ha ehhez az irodalmi szövegeket hívjuk segítségül.

Jelen vizsgálatunk másik célja volt az új pedagógiai eszközök kifejlesztése a történelmi emlékezet élményszerű iskolai megéléséért, feldolgozásáért, melyet a fentebb tárgyalt módszertani elemek támogatásával valósíthatunk meg. Erre alkalmas eszköz lehet a korszerű IKT elemek tanórai vagy nem formális kereteken belüli használata. Úgy véljük, a pedagógia gyakorlatban, az iskolai megemlékezésekre való felkészülésben alkalmazhatjuk ezt a digitális 'játésteret', melynek intenzívebb használata pedagógus és tanulói oldalról is bizakodásra ad okot, hogy a nemzeti ünnepeink feldolgozása élményszerűbb legyen. Szándékunk volt olyan módszertani jó gyakorlatokat bemutatni, és módszertani eszköztárra javaslatokat tenni a 2.2 és a 3. fejezetben, amelyek segítik egymás megismerését, ezáltal olyan intergenerációs dialógust kialakítani, melynek segítségével a tanulók többet fognak megérteni az emberekről, a világról, mint a folyamat elején.

Irodalom

Barna, Gábor: Ünnepek és ünneplés //www.tavlatok.hu/6104zkult.htm Letöltve 2018. 09. 04.

Beke Judit: A néven szólítás ünnepe. In: Iskolakultúra, 6-7. 2003.

Burke, Peter: Varieties of Cultural History. Cambridge: Polity Press. 1997.

Csepeli György: Csoporttudat – nemzettudat. Budapest: Magvető. 1987.

Dezsényi István-Salánki Ágnes: 1956 Revolution – Az 1956-os forradalomról angolul. https://www.5percangol.hu/news_of_the_world/1956-revolution Letöltve: 2020. 03. 01.

Einecke, Günther: Unterrichtsideen Textanalyse und Grammatik. Vorschläge für den integrierten Grammatikunterricht. Stuttgart: Klett, 1995.

Huszár Zoltán: A trianoni béke hatása az 1920-as évek magyarországi kulturális és oktatási politikájára gróf Klebelsberg Kunó kultuszminisztersége idején. In: A Duna vonzásában. Válogatott tanulmányok. szerk. Huszár Zoltán Pécs 2013. 201-216.

Huszár Zoltán: Cikkek, reflexiók Dél-Dunántúlról a Pesti Hírlapban (1841-1844). In: Történetek Baranyából. Dolgozatok a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének műhelyéből. szerk. Gyánti István-Kiss Zoltán Pécs, 2016. 43-65.

---

¹⁹ Descriptors of competences for democratic culture, Council of Europe, 2016 <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806ccc071>

H. Prikler, Renáta-Huszár, Zoltán (megjelenés alatt)

H. Prikler, Renáta-Huszár, Zoltán: Populista aspektusok a politikai beszédekben – Az „én” és a „mi” személyes névmások használata 20. századi politikusok retorikájában. A 2018. november 30-december 2-ig Landau/Pfalzban rendezett nemzetközi „Gedenktage im Schatten des Populismus” című konferencia kötetében megjelenés alatt. Heidelberg.

Pataki Ferenc: Élettörténet és identitás. Budapest: Osiris. 2001.

Steiner, Rudolf: Anthroposophie und Mystik. In N. 33. 1907.

Szabó Ildikó: Megosztott társadalom, megosztott ünneplés – A nemzeti önmeghatározás nehézségei. Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete honlapja. 2017. október 20. <https://osztalyfonok.hu/cikk.php?id=575> Letöltve: 2020. 03. 12.

Vargáné, Nagy Anikó: Az ünnepekhez való viszonyulás. Kérdőíves felmérés egy vidéki általános iskola 7. osztályában. Új Pedagógia Szemle 2010. 1-2. sz., 235-242. o. Elérhető: http://epa.oszk.hu/00000/00035/00139/pdf/EPA00035_upsz_2010_1-2_235-242.pdf Letöltve: 2020. 01. 22.

United Nations Economic and Social Council: Draft UNECE Strategy for Education for Sustainable Development. Economic Commission for Europe: Committee on Environmental Policy. Rome: Second regional meeting on education for sustainable development. http://www.schule.at/dl/UNECE_ESD_Strategy.pdf.2004. Letöltve: 2018. 08. 05.

Council of Europe: Descriptors of competences for democratic culture. 2016 <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806cc07> Letöltve: 2020. 05. 06.

Verpeléti Arany János Általános Iskola és Reményi Ede Alapfokú Művészeti Iskola honlapja. http://verpeletamk.lapunk.hu/tarhely/verpeletamk/dokumentumok/unnepek_tablázat.pdf. Letöltve: 2020. 03. 12.

20/2012 VIII.31. EMMI <https://net.jogtar.hu>. Letöltve: 2018. 06. 05